SERWIS
LEKARZA WETERYNARII

Ketoza

choroba bydła mlecznego, której nie wolno lekceważyć

FabrykaWiedzy

PROFESJONALNE WSPARCIE
W CODZIENNEJ PRACY

ODKRYJ WIĘCEJ PUBLIKACJI I SKORZYSTAJ Z RABATÓW

Zeskanuj kod lub wejdź na stronę
https://ln.wip.pl/fabrykawiedzy

Ketoza – choroba bydła mlecznego, której nie wolno lekceważyć
Copyright © Warszawa 2026 by Wiedza i Praktyka sp. z o.o.

Autor: Michał Tchórzewski
Redakcja: Marek Kalman
Korekta: Zespół
Koordynator produkcji: Mariusz Jezierski
Koordynator projektów wydawniczych: Anna Jagodzińska
Content & Publishing Leader: Marta Grabowska-Peda

Projekt graficzny okładki: Agnieszka Makowska
Zdjęcie na okładce: Freepick
Skład i łamanie: Agnieszka Makowska

Wydanie I
Stan prawny: marzec 2026 r.
ISBN: 978-83-8409-718-2
Kod produktu: 1QS28

Wydawca:
Wiedza i Praktyka sp. z o.o.
03-918 Warszawa, ul. Łotewska 9a
tel. 22 518 29 29, faks 22 617 60 10
www.wip.pl

Publikacja uwzględnia stan prawny obowiązujący na dzień 1 marca 2026 r.

Niniejsza publikacja oraz wszystkie zawarte w niej teksty, grafiki i materiały są chronione prawem autorskim. Żadna część tego e-booka nie może być reprodukowana, przechowywana w systemach wyszukiwania lub transmitowana w jakiejkolwiek formie i jakimikolwiek środkami – elektronicznymi, mechanicznymi, kopiowania, nagrywania lub innymi – bez uprzedniej pisemnej zgody Redakcji.

Zakaz ten nie dotyczy cytowania ww. materiałów w granicach dozwolonego użytku, z powołaniem się na źródło.

Treści zawarte w niniejszej publikacji mają charakter wyłącznie informacyjny i edukacyjny. Publikacja została przygotowana z zachowaniem najwyższej staranności oraz z wykorzystaniem wysokich kwalifikacji, wiedzy i doświadczenia autorów oraz konsultantów. Niemniej jednak zawiera ona ogólne wskazówki i nie powinna być traktowana jako indywidualna porada prawna, finansowa, medyczna ani żadna inna forma profesjonalnej konsultacji.

Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za decyzje podjęte na podstawie informacji zawartych w tej publikacji. W przypadku potrzeby uzyskania specjalistycznej porady zaleca się konsultację z odpowiednim ekspertem lub specjalistą w danej dziedzinie.

Spis treści

Ketoza – choroba bydła mlecznego, której nie wolno lekceważyć 5

Postać podkliniczna ketozy 7

Postać kliniczna ketozy 7

Ketoza wtórna 8

Diagnostyka 8

Wskazówka 8

Leczenie ketozy 9

Zapobieganie 10

Ketoza – choroba bydła mlecznego, której nie wolno lekceważyć

Porażenie poporodowe i ketoza są najczęściej występującymi zaburzeniami okresu okołoporodowego u bydła mlecznego występującego w wyniku błędów w zarządzaniu stadem. W tym e-booku skupimy się na ketozie, jej przyczynach, objawach, wpływie na pozostałe aspekty hodowli, leczeniu i możliwościach zapobiegania lub minimalizowania odsetka występowania tego zaburzenia. Analogicznie do chorób zakaźnych, które można odpowiednio kontrolować, stosując profilaktykę w postaci szczepień lub przestrzegania zasad bioasekuracji stada, ryzyko wystąpienia ketozy również można zmniejszyć poprzez podjęcie odpowiednich kroków. Zanim przejdziemy do profilaktyki, warto dokładniej przyjrzeć się przyczynom powstawania tego zaburzenia metabolicznego.

Pytanie: W mojej hodowli (bydło mleczne) bydło dość często cierpi z powodu ketozy. Zmieniłem pasze, ale problem nadal trwa. Co jeszcze powinienem zrobić?

Odpowiedź: Występowanie ketozy w stadzie powinno zainteresować nie tylko właściciela bydła i lekarza weterynarii opiekującego się stadem (którego interwencja będzie konieczna, jeżeli ta choroba wystąpi), ale również specjalistę do spraw żywienia na fermie, osoby zaopatrujące gospodarstwo w paszę oraz obsługę fermy zadającą paszę bydłu. Jest to zaburzenie metaboliczne, będące stałym i nawracającym problemem wysoko wydajnych krów mlecznych.

Główną przyczyną pojawienia się ketozy jest wystąpienie ujemnego bilansu energetycznego. Dzieje się tak **w dwóch ostatnich tygodniach ciąży i w początkowym okresie laktacji**, kiedy obciążenia odżywcze są największe ze względu na nieproporcjonalnie szybki przyrost produkcji mlecznej w stosunku do pobrania paszy. Wspólnie występującym z ketozą zaburzeniem może być zespół nadmiernej mobilizacji tłuszczu, nazywany czasami syndromem tłustej krowy lub zespołem stłuszczenia wątroby.

Wzrost zapotrzebowania na glukozę na początku laktacji połączony ze spadkiem produkcji glukozy i glikogenu w wątrobie prowadzi do niedoboru energii. W momencie ujemnego bilansu energetycznego następuje mobilizacja rezerw tłuszczowych, najczęściej tłuszczu skórnego. W wyniku przemian tłuszczów powstają lotne kwasy tłuszczowe (octowy, propionowy i masłowy) i glicerol. Lotne kwasy tłuszczowe są głównym źródłem energii i materiałem budulcowym w gruczole mlekowym i innym narządach i tkankach. W przypadku nadmiernej, wspomnianej już, mobilizacji tłuszczów oraz upośledzenia utleniania lotnych kwasów tłuszczowych w wątrobie dochodzi do nadmiernego gromadzenia ciał ketonowych w:

- mleku (ketolaktacja),
- krwi (ketonemia),
- moczu (ketonuria).

Głównymi ciałami ketonowymi powstającymi z kwasów propionowego, octowego i masłowego są: kwas betahydroksymasłowy, kwas acetooctowy, aceton.

Ketozę, biorąc pod uwagę różne czynniki, można podzielić na:

- **pierwotną** (czyli występującą samoistnie i spontanicznie) i wtórną (jako konsekwencja innego schorzenia doprowadzającego do zmniejszenia pobrania paszy),
- **kliniczną** (czyli z wyraźnie zaznaczonymi objawami) i **podkliniczną** (zmiany są widoczne na poziomie badań laboratoryjnych),
  - kliniczną ketozę dzielimy **na postać niestrawnościową** (objaw głównie ze strony układu pokarmowego) i
  - **postać nerwową** (nasilenie lub osłabienie reakcji psychomotorycznych).

W grupie ryzyka wystąpienia **ketozy pierwotnej** są krowy:

- zbyt dobrze odżywiane, w konsekwencji czego w pierwszych 2–6 tygodniach laktacji mobilizują rezerwy tłuszczowe, by wyrównać ujemny bilans energetyczny,
- w odpowiedniej kondycji i zbyt chude na skutek błędów żywieniowych, takich jak słaba jakość paszy (w tym pasze ketogenne) lub dawka zbyt mało energetyczna.

Prześledźmy teraz objawy poszczególnych rodzajów ketozy: